

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/363
KARAR NO : 2021/397
KARAR TR : 05/07/2021

ÖZET: 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 282. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın, ADL YARGI YER NDE çözümlenmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : A.M.D.
Davalı : Hatay Valili i

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Dört yol Kaymakamlı ı İç e Jandarma Komutanlı ının 28/04/2020 tarihli ve 130 karar defter sıra numaralı dari Yaptırım Karar Tutana ı ile davacının 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 282. maddesini ihlal etti inden bahisle, davacı adına 3.150 TL idari para cezası verilmi tir.

2. Davacı, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine ba vuruda bulunmu tur.

II. UYU MAZLI A L K N B A VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

3. **Dört yol Sulh Ceza Hâkimli i 23/10/2020 tarihli ve D. .2020/2192 sayılı kararı** ile, ba vurunun ödeme emrine yapıldı mı belirterek, ödeme emrine kar ı Hatay Vergi Mahkemesinde dava açılabilce i gerekçesiyle görevsizlik kararı vermi , verilen karar itiraz edilmeden kesinle mi tir.

4. Davacı, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmı tir.

B. dari Yargıda

5. Hatay 1. Vergi Mahkemesi 31/12/2020 tarihli ve E.2020/2023, K.2020/1648 sayılı kararı ile, dava konusu ödeme emrinin içeri ini olu turan ve 5326 sayılı Kanun kapsamında kesilen idari para cezasının, vergi, resim ve harç ile benzeri mali yüküm ve bunların zam ve cezaları niteli inde olmaması sebebiyle, davanın görüm ve çözümünün vergi mahkemelerinin görevi arasında bulunmadı ı, 2576 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca idari yargıda genel görevli mahkeme niteli inde olan idare mahkemelerinin görevli oldu u gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine ve dosyanın Hatay dare Mahkemesine gönderilmesine karar vermi tir.

6. **Hatay 1. dare Mahkemesi 12/04/2021 tarihli ve E.2021/313 sayılı kararı** ile, 1593 sayılı Kanun'un 282. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri oldu u, 1593 sayılı Kanun'da da idari para cezasına yapılacak itirazları düzenleyen herhangi bir kanun maddesine yer verilmedi i,

5326 sayılı Kanun'un 3. maddesinde belirtildi i üzere, idarî yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerinin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanaca ı ve görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınaca ından, idari para cezasına kar ı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesi uyarınca adli yargı koluna dahil olan Sulh Ceza Hâkimli inin görevli oldu u gerekçesiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyu mazlık Mahkemesine ba vurulmasına ve davanın incelenmesinin Uyu mazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermi tir.

III. LG L HUKUK

7. 1593 sayılı Kanun'un “Devlet hidematı sıhhiyesi ve sıhhi Merciler” ba lı ı altında düzenlenen 1. maddesi öyledir:

“ Memleketin sıhhi artlarını ıslah ve milletin sıhhatine zarar veren bütün hastalıklar veya sair muzır amillerle mücadele etmek ve müstakbel neslin sıhatli olarak yeti mesini temin ve halkı tıbbi ve içtimai muavenete mazhar eylemek umumi Devlet hizmetlerindedir.”

8. 2. maddesi öyledir:

“ Umumi sıhhat ve içtimai muavenet hizmetlerine ait Devlet vazai sıhhat ve içtimai Muavenet Vekaleti tarafından ifa ve hususi idarelerle belediyelere ve sair mahalli idarelere bırakılan hizmetlerin sureti icrası murakabe olunur. Milli Müdafaa te kilatına ait sıhhi i ler müstesna olmak üzere bütün sıhhat ve içtimai muavenet i lerinin mercii ve murakıbu bu Vekalettir.”;

9. 3. maddesi öyledir:

“ Sıhhat ve içtimai Muavenet Vekaleti bütçeleriyle muayyen hatlar dahilinde olarak a a ıda yazılı hizmetleri do rudan do ruya ifa eder:

(.....)

4 - Dahilde her nevi intani, sari ve salgın hastalıklarla veya çok miktarda vefiatı intaç etti i görülen sair muzır amillerle mücadele.

(.....)”

10. 4. maddesi öyledir:

“ Do rudan do ruya ehir ve kasabalar, köyler hıfzıssıhhasına veya tıbbi ve içtimai muavenete mütaallik i lerin ifası belediyelere ve idarei hususiyelere ve sair mahalli idarelere tevdi edilir. Vekalet indelicap bu idarelere rehber olmak üzere bazı mahallerde nümuneye tesisatı vücade getirir.”

11. “Vilayetler ve kazalar umumi hıfzıssıhha meclisleri” ba lı ı altında düzenlenen 23. maddesi öyledir:

“Her vilayet merkezinde bir umumi hıfzıssıhha meclisi toplanır. Bu meclis mahalli sıhhat ve içtimai muavenet müdürü, nafıa mühendisi, maarif, baytar müdürü, mevcutsa sahil sıhhiye merkezi tabibi, bir hükümet ve belediye tabibi ve hastane ba tabibi ile garnizon ve kıta bulunan yerlerde en büyük askeri tabip ve serbest sanat icra eden bir tabip ve bir eczacıdan ve belediye reisinden mürekkeptir. Meclis valinin veya valiye bilvekele sıhhiye müdürünün riyaseti altında içtima eder. Valinin tensip edece i bir zat kitabet vazifesini ifa ve zabıtları tanzim eder.”

12. 24. maddesi öyledir:

“Kazalarda bu meclisler kaymakamın riyaseti altında Hükümet tabibi, mevcut ise bir Hükümet baytarı ve askeri tabip, belediye tabibi ve serbest icrayi san'at eden ve kaymakam tarafından intihap edilen bir tabip ve serbest eczacı ile belediye reisinden terekkiüp eder.”

13. 26. maddesi öyledir:

“Umumi hıfzıssıhha meclisleri alelade ayda bir kere içtima ederler. Ahvali fevkalâdede veya bir sari ve salgın hastalık zuhurunda valinin daveti veya Sıhhat ve çtimai Muavenet Vekaletinin talebi üzerine daha sık toplanırlar.”

14. 27. maddesi öyledir:

“ Umumi hıfzıssıhha meclisleri mahallin sıhhi ahvalini daima nazarı dikkat önünde bulundurarak ehir ve kasaba ve köyler sıhhi vaziyetinin ıslahına ve mevcut mahzurların izalesine yarayan tedbirleri alırlar. Sari ve salgın hastalıklar hakkında istihbaratı tanzim, sari ve içtimai hastalıklardan korunmak çareleri ve sıhhi hayatın faydeleri hakkında halkı tenvir ve bir sari hastalık zuhurunda hastalığın izalesi için alınan tedbirlerin ifasına muavenet eylerler.”

15. 28. maddesi öyledir:

“ Umumi hıfzıssıhha meclislerinin mukarreratından mahalli vazifeler ve salahiyetler arasında bulunan iler vali veya kaymakam tarafından icra olunur ve istizana muhtaç olanlar kaymakamlıkça vilayetten ve vilayetçe Sıhhat ve çtimai Muavenet Vekaletinden sorulur.”

16. “Memleket dahilinde sari ve salgın hastalıklarla mücadele” başlıklı altında düzenlenen 57. maddesi öyledir:

“Kolera, veba (Bübon veya zatürree ekli), lekeli humma, karahumma (hummayi tiroidi) daimi surette basil çıkaran mikrop hamilleri dahi - paratifoit humması veya her nevi gıda maddeleri tesemmümatı, çiçek, difteri (Ku palazı) - bütün tevkiatı dahi sari beyin humması (ltihabı sahayai dima ii evkii müstevli), uyku hastalığı (ltihabı dima ii sari), dizanteri (Basilli ve amipli), lohusa humması (Hummai nifası) ruam, kızıl, arbon, felci tifli (ltihabı nuhai kuddamii sincabii haddı tifli), kızamık, cüzam (Miskin), hummai racia ve malta humması hastalıklarından biri zuhur eder veya bunların birinden üphe edilir veyahut bu hastalıklardan vefiyat vuku bulur veya mevtin bu hastalıklardan biri sebebiyle husule geldiğinden üphe olunursa a a idaki maddelerde zikredilen kimseler vak'ayı haber verme mecburdurlar. Kudurmu veya kuduz üpheli bir hayvan tarafından ısırılmaları, kuduza müptela hastaların veya kuduzdan ölenlerin ihbarı da mecburidir.”

17. 64. maddesi öyledir:

“57 nci maddede zikredilenlerden başka her hangi bir hastalık istilai ekil aldığı veya böyle bir tehlike baş gösterdiği takdirde o hastalığın veya her hangi bir hastalık eklinin memleketin her tarafında veya bir kısmında ihbarı mecburi oldu unu ne rü ilâna ve o hastalığa karşı bu kanunda mezkür tedabirin kaffesini veya bir kısmını tatbika Sıhhat ve çtimai Muavenet Vekaleti salahiyettardır.”

18. 69. maddesi öyledir:

“ Sari ve salgın bir hastalığın vukuu tahakkuk eylediği takdirde sıhhat memurları derakap lazımgelen tedbirlerin ittihazına ve bütün idari makamlar bu tedbirlerin tatbik ve icrası hususunda muavenete mecburdurlar.”

19. 77. maddesi öyledir:

“ *Sari ve salgın hastalıklardan birinin hükmü sürdü ü veya tehdit etti i mahallerde Sihat ve çitmai Muavenet Vekaletinin tasvibiyle bütün umumi mahallerde vuku bulacak içtimalar tahdit veya menolunabilir. Bundan ba ka hastalarla hastalı ı üpheli olanların ve hastalı ın sirayet ve ne rine vasıta olabilecek e yanın fenni tathiratile mahzur ve mazarratı izale edilmeksizin nakillerine ve bütün kara ve deniz ve hava nakil vasıtalarının fenni tathir ve tephire tabi tutulmadan seyrüseferlerine mümaneat edilir.*”

20. “ *Ceza hükümleri*” ba lı ı altında düzenlenen 282. maddesi öyledir:

“*Bu Kanunda yazılı olan yasaklara aykırı hareket edenler veya zorunluluklara uymayanlara, fiilleri ayrıca suç olu turmadı ı takdirde, ikiyüzelli Türk Lirasından bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.*”

21. 294. maddesi öyledir:

“(.....)

Bu Kanunda yazılı olan idarî para cezaları mahallî mülkî amir tarafından verilir.”

22. Ek 2. maddesi öyledir:

“ *Bu Kanunun 69 uncu maddesi gere ince alınmı olan tedbirlerden çevre sa lı ı ile ilgili olanlara uyulmaması halinde 303 üncü maddede yazılı yetkililerce 10 liradan 30 liraya kadar para cezası alınır.*

Bu cezaya tebli tarihinden itibaren 15 gün içinde o yer sulh ceza hakimli ine itirazda bulunulabilir. Süresinde itiraz olunmaz veya itiraz reddedilirse bu para cezaları yetkili memurlarca derhal tahsil olunur.”;

23. “*Umumi hükümler*” ba lı ı altında düzenlenen 303. maddesi öyledir.

“*Bu kanunda zikredilen sıhhat memurları; Devlet, belediye ve idarei hususiye i lerinde kullanılan tabipler ve Sihat ve çitmai Muavenet Vekaletinin lüzum görece i ve mezuniyet verece i hususlarda tabiplerin maiyetinde bulunan küçük sıhhat memurlarıdır.*”

24. 1593 sayılı Kanun'da kabahatlere ili kin olarak idari yaptırımlar düzenlenmi , ancak bu idari yaptırımlara kar ı kanun yoluna ili kin bir düzenlemeye yer verilmemi tir.

25. Öte yandan, 30/03/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini de i tiren 06/12/2006 tarihli, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesi öyledir.

“ (1) *Bu Kanunun;*

a) *darî yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümleri, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,*

b) *Di er genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır.*”

26. Kanun'un 16. maddesinde, kabahatler kar ılı nda uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret oldu u, idari tedbirlerin ise, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan di er tedbirler oldu u hükme ba lanmı ; “*Ba vuru yolu*” ba lıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise “*idarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ili kin idari yaptırım kararına kar ı, kararın tebli i veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on be gün içinde, sulh ceza mahkemesine ba vurulabilir. Bu süre içinde ba vurunun yapılmamı olması halinde idari yaptırım kararı kesinle ir*” düzenlemeleri yer almı tır.

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

27. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/07/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, dare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

28. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTCÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gere i görü ülüp dü ünüldü:

29. Dava, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 282. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılmış tır.

30. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerinin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanaca ı; di er kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayaca ı anla ılmaktadır.

31. Görev kuralları kamu düzenine ili kin oldu undan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak do mayaca ı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmi e de etkili olaca ı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

32. Davanın açıldı ı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmi ise, (davanın açıldı ı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekece i; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, de i ikli in yürürlü e girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanaca ına dair intikal hükümlerinin varlı ı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyece i açıktır.

33. Di er taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış , bu sırada yapılan bir kanun de i ikli i ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmi ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

34. ncelenen uyu mazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri oldu u, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmedi i anla ılmış tır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la de i ik 3. maddesinde, bu Kanun'un, idari yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerinin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanaca ı belirtildi inden, dava konusu idari para cezasına kar ı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli oldu u sonucuna varılmış tır.

35. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Hatay 1. dare Mahkemesince yapılan ba vurunun kabulü ile, Dört Yol Sulh Ceza Hâkimli inin 23/10/2020 tarihli ve D. .2020/2192 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. Hatay 1. dare Mahkemesince yapılan BA VURUNUN KABULÜ ile, Dört Yol Sulh Ceza Hâkimli inin 23/10/2020 tarihli ve D. .2020/2192 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

05/07/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN